

prima instanță: S. Lazari
instanța de apel: M. Guzun, N. Simciuc, Iu. Cotruță

ÎNCHEIERE

08 noiembrie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecător
Judecători

Tatiana Vieru
Nicolae Craiu
Oleg Sternioală

examinând admisibilitatea recursului declarat de către Frățescu Isae prin intermediul avocatului Serghei Șteliman și Frățescu Maria,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Frățescu Isae și Frățescu Maria către Consiliul orașănesc Orhei și Primăria orașului Orhei cu privire la contestarea actului administrativ cu obligarea pîrîtului de a-i transmite în proprietate terenul aferent casei de locuit,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 04 aprilie 2017, prin care a fost respins apelul declarat de către Frățescu Isae și Frățescu Maria și menținută hotărîrea primei instanțe,

constată

La 16 iunie 2015, Frățescu Isae și Frățescu Maria a depus cerere de chemare în judecată împotriva Consiliului orașănesc Orhei și Primăria orașului Orhei cu privire la contestarea actului administrativ cu obligarea pîrîtului de a-i transmite în proprietate terenul aferent casei de locuit.

În motivarea acțiunii, reclamantii au invocat că la 22 decembrie 1978 între Morari Andrei în calitate de vânzător și Frățescu Isae în calitate de cumpărător a fost încheiat contractul de vânzare cumpărare a casei de locuit cu suprafața de 53,9 m.p amplasată în or. Orhei str. Turghienev, 11 (care ulterior a devenit strada Călătorilor).

Rețin că casa de locuit fiind amplasată pe un teren cu suprafața de 923 m.p.

Susțin că la momentul încheierii contractului de vânzare-cumpărare, au devenit ambii proprietari ai imobilului procurat deoarece se aflau în relații de căsătorie.

Relevă că în rezultatul înregistrării masive terenul aferent casei de locuit a fost înregistrat ca două bunuri imobile separate, un teren cu suprafața de 0,0701 ha cu număr cadastral 6401307.036 și teren pentru construcții cu suprafața de 0,0211 ha cu

număr cadastral 6401307.075. Cu toate acestea casa continuă să fie amplasată pe suprafața de 0,923 ha, adică ambele terenuri nominalizate mai sus constituie de fapt un teren unic, fiind îngrădit cu același gard. Până la 13 octombrie 2010 casa de locuit era înregistrată pe numele lor, iar terenul aferent fiind înregistrat pe numele Primăriei or. Orhei. Ulterior, Primăria le-a transmis în proprietate terenul cu suprafața de 0,0701 ha cu numărul cadastral 6401307.036, fiind făcute și înregistrările respective în registrul bunurilor imobile. Iar dreptul de proprietate asupra terenului cu suprafața de 0,0211 ha cu numărul cadastral 6401307.075, a fost înregistrat pe numele Primăriei or. Orhei.

Rețin că s-au adresat cu o cerere prealabilă către Primăria or. Orhei prin care au solicitat transmiterea gratuită în proprietatea lor a sectorului de teren cu suprafața de 0,0211 ha cu numărul cadastral 6401307.075.

Menționează că prin răspunsul Primăriei din 18 mai 2015, li s-a refuzat într-o satisfacere a cerințelor.

Consideră că conform art. 11 din Codul funciar Primăria este obligată să le transmită cu titlu gratuit terenul aferent casei și anume terenul cu suprafața de 0,0211 ha cu numărul cadastral 6401307.075, deoarece ambele terenuri reprezintă un lot unic și se află în folosința lor.

Solicită Frățescu Isae și Frățescu Maria recunoașterea dreptului de a primi gratuit în proprietate terenul cu suprafața de 0,0211 ha cu numărul cadastral 6401307.075, obligarea Consiliului orășenesc de-a-i transmite în proprietate gratuită terenul menționat și repararea prejudiciului moral în cuantum de 3000 lei.

Prin hotărîrea Judecătorei Orhei din 29 februarie 2016, acțiunea a fost respinsă (f.d. 44, 48-50).

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 04 aprilie 2017, a fost respins apelul declarat de către Frățescu Isae și Frățescu Maria cu menținerea hotărîrii primei instanțe fără modificări (f.d. 104-109).

La 05 iunie 2017, Curtea de Apel a expediat în adresa părților copia deciziei emise (f.d. 110).

La 28 august 2017, Frățescu Isae prin intermediul avocatului Serghei Șteliman și Frățescu Maria au declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 04 aprilie 2017 și a hotărîrii Judecătorei Orhei din 29 februarie 2016, solicitînd casarea acestora cu emiterea unei noi decizii prin care să fie admisă acțiunea integrală.

În conformitate cu art. 434 al. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărîrii sau a deciziei integrale.

Prin prisma normei de drept citate, Completul de judecată consideră că recursul declarat la 28 august 2017, este depus în termen, deoarece la materialele pricinii nu sunt date confirmative cînd recurenții au recepționat copia actului contestat.

În motivarea recursului, recurenții au menționat că instanțele ierarhic inferioare au aplicat o lege care nu urma a fi aplicată și anume prevederile art. 11 al Codului funciar, se referă la terenurile atribuite după intrarea în vigoare a codului.

Susțin că terenul litigios nu le-a fost atribuit lor pentru construcția casei ca unei familii nou-formate, dar s-a aflat în posesia și folosința lor începînd cu anul 1978.

În conformitate cu art.439 alin.(2) Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului,

dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

La 05 octombrie 2017, în conformitate art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, Curtea Supremă de Justiție i-a comunicat cererea de recurs intimaților, informându-i că referința se depune în termen de o lună de la data primirii scrisorii. În mod corespunzător, dacă referința nu a fost prezentată în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia

Pînă la examinarea pricinii, intimații nu au depus referință, prin care să-și exprime opinia referitor la recursul declarat.

Analizând admisibilitatea recursului, conform art. 440 din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că cererea de recurs formulată de Frățescu Isae și Frățescu Maria este inadmisibilă, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 439 alin. (3) Codul de procedură civilă, judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin.(2).

Materialele cauzei dovedesc faptul că recursul nu a fost examinat anterior, fiind respectate, totodată, dispozițiile art. 430 din Codul de procedură civilă.

Din considerentele prezentate mai sus, instanța observă că cererea de recurs nu a întrunit temeiurile de inadmisibilitate prevăzute de art. 433 alin. b), c), d) din Codul de procedură civilă.

În continuare, audiind raportul verbal al judecătorului-raportor și verificând încadrarea în dispozițiile art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă a temeiurilor invocate în recurs, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată existența temeiului prevăzut la art. 433 lit. a) CPC, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural. Temeiurile declarării recursului sunt enumerate exhaustiv în alineatele (2), (3) și (4) ale acestui articol.

Rațiunea acestor dispoziții legale fundamentează ideea potrivit căreia judecarea recursului exercitat conform Secțiunii II-a, Capitolul XXXVIII din Codul de procedură civilă, are un caracter devolutiv și privește doar problemele de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, nu și temeinicia ei în fapt. În aceste condiții, trebuie observat caracterul extraordinar al aceste căi de atac, la care se poate recurge doar în cazurile excepționale enunțate de dispozițiile art. 432 alin. (2), (3), (4) din Codul de procedură civilă.

Din acest punct de vedere, completul Colegiului își propune să verifice esența și temeiurile recursului, precum și argumentele privind caracterul nelegal al deciziei atacate, în limitele în care au fost formulate și prin prisma drepturilor garantate de Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (CEDO).

Instanța subliniază că în materie civilă Convenția nu garantează un drept de recurs, dar că o eventuală procedură de examinare a admisibilității acestuia face

incident articolul 6 (a se vedea, *inter alia*, *Kukkonen v. Finlanda (nr. 2)*, 13 ianuarie 2009, para. 24; *Akaki Tchaghiashvili v. Georgia*, 2 septembrie 2014, para. 34).

În plus, un stat care dispune de astfel de instanțe de recurs are obligația să se asigure că justițiabilii se bucură de principiile unui proces echitabil garantate de art. 6 alin. (1), în special de dreptul de acces la o instanță și de dreptul de a fi audiat. (a se vedea, *de exemplu*, *Erfar – Avef v. Grecia*, 27 martie 2014, para. 39 – 40; *Lebedinski v. Republica Moldova*, 16 septembrie 2015, para. 32).

Cu privire la primul aspect, instanța de recurs observă că dreptul de acces la un tribunal al unei persoane poate fi limitat, inclusiv în cazul admisibilității contestațiilor înaintate prin intermediul căilor de atac, întrucât însăși natura sa solicită o reglementare specială din partea statului, care beneficiază de o anumită marjă de apreciere. În acest sens, condițiile pentru autorizarea unei cereri introduse pe o cale de atac extraordinară pot fi mai stricte decât condițiile instituite pentru o cale de atac ordinară (a se vedea, *inter alia*, *Marc Brauer v. Germania*, 1 septembrie 2016, para. 34; *Miessen v. Belgia*, 16 octombrie 2016, para. 64).

În același timp, în jurisprudența sa consecventă, Curtea Europeană a precizat că interpretarea normelor de procedură reprezintă o chestiune de drept intern și ține, în principiu, de competența instanțelor să evalueze motivele de admisibilitate a unei cereri de acest tip (*a se vedea*, *de exemplu*, *Kukkonen v. Finlanda (nr. 2)*, *ibidem*, para. 25; *Vučković și alții v. Serbia (excepții preliminare)*, 25 martie 2014, para. 80; *Miessen v. Belgia*, *ibidem*, para. 70).

Astfel, în conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4).

În același context, alin. (2) și (3) ale art. 432 din Codul de procedură civilă prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alineatul (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au condus sau ar fi putut conduce la soluționarea greșită a pricinii, în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară sau în cazul în care erorile comise au condus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Prin urmare, reglementările referitoare la formalitățile și termenele impuse de articolele 433 și 432 alin. (2)-(4) din Codul de procedură civilă urmăresc protejarea interesului părții, precum și competența asigurării interpretării unitare a legii de către Curtea Supremă de Justiție. Aceste limitări urmăresc un scop legitim, îndeplinind cerințele securității juridice și a bunei-administrări a justiției (*a se vedea*, *mutatis mutandis*, *Beniamin Nersesyan v. Armenia*, 19 ianuarie 2010, para. 22; *Erfar – Avef*, *ibidem*, para. 41, *Marc Brauer*, *ibidem*, para. 35; *Miessen*, *ibidem*, para. 67; *Trevisanato v. Italia*, 16 decembrie 2016, para. 36 - 37).

În speță, instanța constată că cererea de recurs declarată de către Frățescu Isae și Frățescu Maria este formulată în baza art. 432 (1), (2), așa cum prevede art. 437 alin. (1), lit. f) din Codul de procedură civilă.

Completul judiciar notează că-i revine obligația de a verifica dacă argumentele recurentului întrunesc condițiile necesare pentru a declara admisibil cererea acestuia, inclusiv dacă normele de drept invocate în favoarea punctului său de vedere sunt incidente la soluționarea fondului cauzei. Cu toate acestea, trebuie subliniat că din succesiunea actelor dosarului reiese că recurentul a reluat criticile formulate în faza procesuală anterioară și asupra cărora instanța de apel deja s-a pronunțat.

Prin urmare, Colegiul constată că încălcările invocate, exprimate sub forma unor enunțuri generale, fără a fi aprofundate, nu permit încadrarea lor în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) sau (4) din Codul de procedură civilă. Deci, în mod evident, lipsește o formulare suficientă și adecvată în ceea ce privește chestiunea de drept pusă în discuție pentru a identifica esența și temeiul cererii de recurs, impuse de art. 437 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă.

Cât privește dreptul justițiabilului „de a fi audiat”, garantat de Convenție, instanța notează că obligația de a motiva o hotărâre judecătorească poate varia în funcție de natura deciziei în cauză (a se vedea, *inter alia*, *Helle v. Finlanda*, 19 decembrie 1997, para. 55; *Latourniere v. Franța*, 10 decembrie 2002, para. 2; *Hansen v. Norvegia*, 2 octombrie 2014, para. 71 – 74). De fapt, în concepția instanței europene, art. 6 alin. (1) nu impune motivarea detaliată a deciziei unei instanțe de recurs care, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge un recurs, ca fiind „lipsit de șanse de succes” (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Kukkonen v. Finlanda* (nr. 2), *ibidem*, para. 24; *Beniamin Nersesyanyan*, *ibidem*, para. 23 – 24; *Akaki Tchaghiashvili*, *ibidem*, para. 34 sau *Papaioannou v. Grecia*, 2 iunie 2016, para. 45).

Mai mult, instanța observă că recurenții Frătescu Isae și Frătescu Maria au formulat prezenta cerere după ce au avut posibilitatea de a fi audiați de o instanță de fond și de o instanță de apel, care au fost competente de a examina toate chestiunile de fapt și de drept relevante litigiului (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Levages Prestations Services v. Franța*, 23 octombrie 1996, para. 48; *A. Menarini Diagnostics S.R.L. v. Italia*, 27 septembrie 2011, para. 59; *Akaki Tchaghiashvili*, *ibidem*, para. 34).

În sfârșit, în limitele impuse de art. 439 alin. (3) din Codul de procedură civilă, instanța conchide că recursul dedus judecății nu corespunde cerinței de a fi „efectiv”, adică nu s-a bazat exclusiv pe chestiuni de drept, care ar cuprinde încălcări esențiale sau aplicări eronate din partea instanței judecătorești ierarhic inferioară a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural. Din aceste raționamente, completul Colegiului constată existența temeiului prevăzut la art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, fiind respectat, în viziunea instanței, raportul rezonabil de proporționalitate între mijloacele utilizate și scopul urmărit.

În conformitate cu art. 440 alin.(1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Astfel, având în vedere circumstanțele stabilite supra, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție decide în mod unanim că recursul declarat de către Frătescu Isae și Frătescu Maria nu ridică

probleme de drept și nu poate fi acceptat spre examinarea în fond, urmând a fi considerat inadmisibil.

În conformitate cu art. 270, art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul declarat de către Frățescu Isae prin intermediul avocatului Serghei Șteliman și Frățescu Maria se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
Judecătorul

Tatiana Vieru

Judecători

Nicolae Craiu

Oleg Sternioală